

Toespraak Andre – WSM 45 jaar/lancering nieuwe identiteit – 16 oktober 2019

Welkom op ons verjaardagsfeestje / Jullie verjaardagsfeestje want Wereldsolidariteit-Solidarité Mondiale is iets van ons allen. Daarom ben ik ook zo opgetogen dat we vanavond met zovelen zijn.

45 jaar. Een leuke leeftijd. De meesten zijn dan in de fleur van hun leven. Veel levenservaring, iets wat gesetteld, maar nog voldoende jong en dynamisch! Nog vele plannen voor de toekomst. Dat geldt ook voor WSM.

Laat ons even 45 jaar terug gaan. 1974. Weet je het nog ? Voor sommigen waarschijnlijk in de zandbak, anderen op de schoolbanken, en de grijsaards onder ons reeds aan het werk. Verplaats je even in de tijd van toen.

Een heel andere tijdsgeest. De sympathieke VW Kever werd de VW Golf, een niet-integere president Nixon kon nog afgezet worden door het Watergate-schandaal, de radio speelde ABBA en John Lennon, een anjerrevolutie kon nog een einde maken aan een dictatuur in Portugal... en ikzelf (17 jaar) verkeerde stiekem met mijn eerste lief, à propos nog altijd mijn vrouw – en droomde van wat ik zou studeren. Alvast iets waarmee ik de jeugdige idealen kon waarmaken, ergens een verschil maken... Het was de tijd dat Hélder Câmara op onze muur prijkte, een tijd doorspekt met vooruitgangsoptimisme, begeistert door het geloof in de maakbaarheid van onze samenleving, en ja zelfs, in de maakbaarheid van een rechtvaardiger wereld!

Het is in die tijdsgeest dat de Christelijke Arbeidersbeweging ook een feestje organiseerde, om haar 50-jarig bestaan te vieren. Ze gaf toen het mooie voorbeeld om daar geen knalvuif van te maken, maar wel een diepgaand reflectiemoment op te zetten. En dat leidde tot het “Manifest over de rechtvaardigheid in de wereld”, 8 mei 1971. Een reflectie over wat hen verder te doen stond. Vergeet niet dat we toen in de glorie-tijd waren van de sociale en politieke macht van ACW-MOC – de periode waarin ze de beste Westerse sociale zekerheid uitdokterden... De reflectie leidde tot een uitgesproken nieuw engagement om als beweging ook haar internationale verantwoordelijkheid op te nemen en de toen veel besproken Universele Verklaring van de Rechten van de Mens tot haar agenda te maken, wereldwijd. Ambitie kon toen...

Het is dit Manifest dat leidde tot de totstandkoming van het Fonds Wereldsolidariteit-Solidarité Mondiale om uiteindelijk op een mooie lentedag 21 maart 1974 in het Staatsblad geïnstitutionaliseerd te worden.

Wij die vandaag onze 45 jaar vieren hebben er ook voor gekozen dit niet in te vullen met een grootse happening, maar met een bescheiden netwerk moment, ter afronding van ook een grondig reflectieproces. De laatste jaren hebben we immers veel stilgestaan bij van waar we komen, waar we vandaag staan en wie we morgen willen zijn.

Wereldsolidariteit-Solidarité Mondiale evolueerde, en het is die vernieuwde identiteit die we jullie vandaag, op onze verjaardag, voorstellen. Samen met een vernieuwde vormgeving, resultaat van een traject voor duidelijkere positionering en communicatie. Velen van jullie werden in één of andere fase betrokken in dat proces waarbij we onze strategie en identiteit scherp stelden en vervolgens ook kozen voor een andere ‘look & feel’; want als de vlag de lading niet meer dekt, dan moet je ook die stap zetten. Straks meer daarover.

Maar eerst de achtergrond. Want het ging niet om een facelift omdat we 45-jarige rimpeltjes krijgen, maar om een herpositionering in onze steeds onrustig

bewegende sector. Dit is geen luxe, maar een noodzaak in deze tijd waar zowat alles op losse schroeven wordt gezet. Onze context is veranderd; de CAB is niet meer die van de jaren '70, het middenveld wordt in de hoek geduwd, de wereld is in versnelde veranderingsmodus, armoede en sociale uitsluiting volgen de scheidingslijn Noord-Zuid niet meer, en bij dat alles staat ontwikkelingssamenwerking onder druk.

Laat ons beginnen bij dat laatste, dat gaat tenslotte over onze core business. Een aantal kritische vragen zijn terecht. Ze verdienen beter dan het oppervlakkige Pano-reportage gehalte van vorige week. Maar velen in de sector zijn allang afgestapt van de voorbijgestreefde paradigma's van de jaren 70-80, toen het inderdaad te vaak draaide om miserabilistische fondsenwerving, wat simplistische hulpverlening, éézijdige donor-gedreven bemoeienis, ontwrichting soms van lokale structuren en dynamieken...

Ook al blijven sommigen misschien daarin steken, het is in feite nooit de benadering geweest van de CAB. Het Manifest waar ik mee begon stond in zijn analyse en strategie toen reeds veel verder. Van meet af aan werd er gekozen om niet alleen gevolgen maar ook oorzaken van armoede en uitsluiting te bestrijden, om dat niet zelf te doen maar te doen met groeperingen en bewegingen van de lokale samenlevingen, om te werken aan capaciteitsversterking en sociale, economische en politieke structuren (artikel 3 van het Manifest). Man en paard van structureel onrecht werden er zelf direct benoemd... 'kapitalisme geeft de macht in handen van weinigen die de vruchten van de vooruitgang voor zichzelf monopoliseren...!'

Wij zijn er het dus helemaal niet mee eens dat de geglobaliseerde wereld vandaag beter af zou zijn zonder internationale samenwerking tussen de sociale krachten. Want dat is wat bij een bewegings-NGO als de onze vooropstaat. Onze focus lag nooit op hulpverlening, maar op samenlevingsopbouw.

Op een moment dat politiek de krachtsverhoudingen steeds meer verschuiven naar supranationale niveaus, dat de bedrijfswereld zich expliciet internationaliseert, en daar maximaal zijn voordeel aan doet, zouden die krachten die burgers over grenzen heen solidair organiseert overbodig worden? Dit ruikt verdacht veel naar het internationaal doortrekken van de bashing strategie, die we in zoveel landen vandaag zien, om de tegenmacht van het georganiseerde middenveld te verzwakken.

Maar dit gezegd zijnde, is het waar dat we vandaag – in deze *beyond aid* tijd – andere accenten moeten leggen. Leren uit onze ervaring. Wat zijn de belangrijkste ingrediënten geworden van onze vernieuwde aanpak? Of welke evoluties heeft Wereldsolidariteit het laatste decennium doorgemaakt en vormen de basis van onze nieuwe identiteit?

Kort 8 punten. Met als rode draad, sterker worden door elke verdeeldheid en verbrokkeling van krachten tegen te gaan. Uitgaan van 'de kracht van samen', niet voor niets een basisslogan van de laatste jaren. Op 8 fronten dus.

1. We kiezen ervoor een duidelijk unitair sterke nationale NGO te worden. Dé NGO van de hele CAB. Is dat nieuw? Ja. Want niet tegenstaande het feit dat we zo opstartten, werd de werking doorheen de jaren sterk verbrokken en soms verdeeld tussen de grote spelers van de beweging, tussen de taalgroepen, in verschillende vzw's en communicatiekanalen. Dat verzwakte ons. Vandaag opereren we in synergie met de gehele beweging en worden alle internationale dynamieken van dit huis in een gezamenlijke programma-strategie ontwikkeld.

Met dank aan de goede samenwerking met de internationale diensten van ACV en ANMC en het groeiende vertrouwen van de socioculturele organisaties en centrales.

2. We hebben gekozen voor een scherpere thematische focus rond het Recht op Waardig werk en het recht op sociale bescherming . Ook hier ingaand tegen een te grote inhoudelijke versnippering en wetende dat NGO's van morgen vooral erkend zullen worden omwille van hun expertise op een bepaald domein. Ondertussen werden we een referentie-organisatie rond deze thema's. Met dank ook aan de goede samenwerking met de koepels rond campagnes als 'waardig werk' en 'Sociale bescherming voor iedereen'.
3. We evolueerden naar een netwerk NGO waarbij we rond het thema 'recht op sociale bescherming' facilitator worden van een thematisch netwerk dat zich in de 3 continenten ontwikkelt. Op nationaal, continentaal en internationaal niveau wordt er zo van mekaar geleerd en werken belangrijke actoren samen rond het beïnvloeden van de politieke agenda's. In hun land, hun regio en internationale instellingen als ILO en EU. Dit werk in synergie, met samengebalde kracht versterkt vandaag de plaats van het middenveld in 20 landen en in meerdere continentale dynamieken. We kiezen er dus voor om als Belgische NGO van de beweging ook facilitator te worden van een thematisch netwerk, om samen met de partners rechten af te dwingen van het lokale tot het internationale niveau.
4. We hebben er samen voor gekozen sterker in te zetten op het verhogen van structurele en politieke impact door samen te werken in deze netwerken. We versterken zo de organisaties niet alleen afzonderlijk, maar we verhogen onze impact door politieke acties op te zetten rond een gedeelde agenda. Denken we maar aan het traject rond universele toegang tot gezondheidszorg in West-Afrika, of het succesvolle Domestic Workers verhaal. De kracht van samen.
5. Een vijfde krachtlijn is de keuze om als NGO's, vakbonden en mutualiteiten samen te gaan werken over ideologische grenzen heen. Voorbij het concurrentie-denken dat zo typisch is voor onze sector, hebben alle vakbonden, mutualiteiten en NGO's die actief zijn rond de WW agenda in België een coördinatieplatform gevormd om samen sterker te staan en onze agenda binnen een te liberaal getint BE ontwikkelingsbeleid beter te promoten. Ook dit netwerk wordt gefaciliteerd door onze NGO.
6. We werden een NGO die het Noord-Zuid paradigma achter zich laat. De samenwerking tussen sociale organisaties gaat over het internationaliseren van gezamenlijke doelstellingen en strijdpunten. Dit vanuit de overtuiging dat de gedeelde uitdagingen van vandaag een gezamenlijk antwoord vragen. En dat we het sterkst staan als gelijkgezinde organisaties mekaar daarin vinden. Ecologische problemen, gender-gelijkheid, migratie-vraagstukken, rechtvaardige handel, ketenverantwoordelijkheid voor bedrijven, de plaats van ouderen, sociale ongelijkheid, rechtvaardige fiscaliteit... al onze belangrijke uitdagingen zijn internationaal verankerd vandaag. Het laatste ACV congres heeft dat sterk geïllustreerd.
7. We kiezen ervoor een NGO te worden die duurzamer werkt op alle vlakken. Er is al de duurzaamheid van onze partnerschappen waarbij lange termijn relaties en gelijkwaardigheid centraal staan. Maar daarnaast willen we dat de activiteiten van onze partners en onze eigen bedrijfsvoering zich ontplooiën met het grootste respect voor de grenzen van onze planeet. Voor ons gaan duurzame sociale, economische en ecologische ontwikkeling hand in hand. Daar moeten en willen

we zwaarder op inzetten, de planneet kraakt. We kunnen niet werken aan waardig leven voor deze en volgende generaties op een dode planeet.

8. Tot slot, we werden en zijn een NGO die zich inschrijft in de nieuwe internationale agenda waar ontwikkeling een gedeelde verantwoordelijkheid is van iedereen op elk niveau en in elk land, en waarbij een multi-actorenaanpak aangemoedigd wordt om de impact op verandering te vergroten. In de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties worden onze thema's ernstig genomen. Het zijn vandaag erkende antwoorden op het vraagstuk van sociaal onrecht.

Naast onze keuze om zo verbindend te werken en te netwerken hangen deze 8 evoluties ook aan mekaar met een onderbouwde strategie. En die is niet nieuw voor ons. Ze behoort eigenlijk tot het DNA van onze CAB. Het gaat om het recept waarbij sociale verandering mogelijk wordt gemaakt via het versterken van sociale organisaties. Sociale organisaties die er bewust voor kiezen om te gaan samenwerken. Samenwerken om zo hun rol op te nemen in wat wij het tri-polair model noemen. Met name : om als een collectief van burgers onze plaats op te eisen naast economische actoren en de overheid. Een driehoek die vandaag echt onder druk staat omdat de overheid het laken naar zich toe wil trekken en tegelijk wil krimpen, ten voordele van een blind geloof in de markt die alles zal oplossen. Burgerinitiatieven, middenveld mogen zich bezighouden met de kruimels of het oprapen van de brokken.

Langs de andere kant wordt dat samenlevingsmodel door alsmaar meer analisten van alle slag in vraag gesteld. Ze geven duidelijk aan dat een eenzijdige politiek/private benadering gevaarlijk en zelfs desastreus kan zijn. Zeker in landen met zwakke overheden die als het ware worden ingehuurd door multinationals die er hun voordeel bij doen...

Opiniemakers hameren erop dat een middenveld opnieuw haar politiserende rol en verantwoordelijkheid moet opnemen. Dat meer evenwichtige krachtsverhoudingen dringend moeten hersteld.

Dat verhaal zien wij dagdagelijks bevestigd in succeservaringen en catastrofes bij vele van onze partnerlanden. Je krijgt ontwrichte samenlevingen als sociale burgerinitiatieven niet aan bod komen. Ik denk aan Mauritanië waar nieuwe vormen van slavenhandel schering en inslag zijn, aan Bangladesh waar politiek en bedrijfsleven blijven samenspannen om arbeiders hun rechten te ontzeggen, aan Guatemala waar sociale actie wordt onderdrukt en dus geen sociale bescherming ontstaat. Telkens als de sociale organisaties buitenspel worden gezet zien we gedesequibreerde samenlevingen ontstaan.

Dat geldt trouwens ook voor het westen, met zijn rechts populistische tsunami. Massale protesten van jongeren die roepen om gehoord te worden of gele hesjes die au sérieux willen genomen worden... tonen de groeiende kloof. Het merkwaardig geloof van de staat in zichzelf in het huidige Vlaanderen is beangstigend... Ze willen de sociale samenhang bevorderen door minder steun te geven of rekening te houden met georganiseerde burgers!

Maar tegelijk zien we het belang van deze strategie ook bevestigd door bemoedigende successen. Ik ben er fier op te zien hoe de partners van het Netwerk in Nepal met de overheid vandaag een moderne sociale zekerheid op poten zetten in een land dat uit jarenlange burgeroorlog komt. Ik ben er fier op te zien hoe in Senegal, Mali, Benin... en andere Afrikaanse landen vandaag een

netwerk van mutualiteiten een expliciete rol krijgen in het uitrollen van het gezondheidsbeleid en ook regelgeving hierover wisten af te dwingen.

We zijn fier op de rol die ons netwerk kon spelen in het tot stand komen van een baanbrekend akkoord met multinationals na de Rana Plaza ramp, fier op de rol die het nationaal netwerk in Guinee kan spelen voor een nieuwe arbeidswet en het optrekken van de lonen in tal van sectoren. Ze vechten er voor sociale vrede in een land dat bijzonder kwetsbaar is. Kortom...daar waar de sociale bewegingen mogen opereren, waar ze worden erkend en mee aan de overlegtafels kunnen aanschuiven ontstaan duidelijk meer evenwichtige samenlevingen.

Met die strategie raakt ons lopend programma vandaag al meer dan 1.3 miljoen mensen met een meer waardige Job en meer dan 1.5 miljoen mensen met betere sociale bescherming. 97 partners versterken hun capaciteiten, ontplooiën collectieve diensten en dienen samengeteld 171 regulerende voorstellen, gelinkt aan het recht op sociale bescherming, in op lokaal of nationaal niveau... daarvan werden er reeds 91 weerhouden! En dan spreken we enkel van het lopende programma.

Telkens weer als ik de kans krijg daar iets van mee te maken op het terrein wordt ik geraakt door de moed waarmee mensen vechten om zo het verschil te maken. Verontwaardigd soms ook door de vaststelling dat men ginds opbouwt wat men hier probeert af te breken....

Het is duidelijk... de wereld is in volle beweging. Het huidige liberale besturingsmodel heeft ons gebracht bij een cocktail van crisissen; financiële crisis, migratiecrisis, ecologische crisis, sociale conflicten, groeiende ongelijkheid, geweld,... Kortom... dit besturingsmodel zit op zijn limiet... men spreekt dus van een systeemcrisis.

Tegelijk staan we voor enorme veranderingen; demografische, technologische, ecologische, nieuwe businessmodellen, werkorganisatie gebaseerd op flexibiliteit... We staan dus voor de uitdaging een universele transformatie op tal van vlakken tot een goed einde te brengen. Die wereld van morgen staat nergens beschreven... en het is niet de fataliteit van 'There is no alternative' dat de toon mag zetten.

De toekomst ligt niet vast. De wereld van morgen is die die wij vandaag mee in de stijgers zetten. Om dit tot een goed einde te brengen en te komen tot een inclusieve, duurzame en sociale transformatie, zullen we echt wel als sociale beweging nodig zijn, onze rug rechten en eensgezind worden.

Terug durven dromen en geloven... voorbij het monopolie van een voorbijgestreefd groei-fetish dat alles herleidt tot marktdenken, managementlogica en economische criteria. Een ideologische dwangbuis die de wereld letterlijk en figuurlijk heeft uitgeput. Vandaar het belang om als beweging mee de schouders te zetten onder een dynamiek waarbij we bruggenbouwer willen zijn van een "coalition of the willing". Tegen de trend in. Want vandaag is het eerder bon ton om mensen en groepen van mensen tegen mekaar op te zetten. Te polariseren, verdeeldheid en wantrouwen te creëren.

Ik ben er zeker van dat de slinger zal terugslaan, omdat de mens in wezen veel meer is dan een homo-economicus en in de grond een gemeenschapswezen is dat snakt naar een vernieuwd perspectief en harmonieuzer samenleven – met minder sociale ongelijk, met meer verbondenheid, verbondenheid met mekaar en de omgeving, met zichzelf ook...

Het is dus samen als sociale bewegingen dat we in deze verandering moeten geloven en ze vorm geven – het is onze missie. Wij, sociale bewegingen, wij maken de veranderingen. Het is ook die boodschap die we willen uitdragen met ons nieuw logo, baseline en slogans.

Maar vooraleer daar kennis mee te maken, wil ik toch uitdrukkelijk iedereen danken die op zijn/ haar wijze bijgedragen heeft tot de korte maar rijke geschiedenis van onze NGO. De visionaire stichters, ex- en huidige collega's, algemeen secretarissen en voorzitters en niet in het minst onze vrijwillige ambassadeurs die het gedachtengoed in onze partnerorganisaties uitdragen en vorm geven.

Dank ook aan de partnerorganisaties en medestanders die al deze jaren lang deze internationale samenwerking gefinancierd en mee mogelijk gemaakt hebben. Met bijzonder vermelding voor het ACV/CSC, ze zijn een constante in heel de geschiedenis. Dit draagvlak binnen de beweging maakt ons sterk, uniek, het wordt ons door velen benijd.

Een jarige denkt ook al eens verder na over morgen. Ik ben ervan overtuigd dat onze toekomst als sociale bewegingen er een is van samenwerking. Samen sterker onze rol opeisen om te kunnen komen tot een rechtvaardiger transitie. Zeker internationaal hebben we nog meer potentie...met een beetje meer ambitie !

Samen onze achterban overtuigen dat collectief ageren de beste of eigenlijk de enige garantie is om niet verder te ontsporen.

Samen onze achterban én onze organisaties overtuigen dat deze agenda ook internationaal aanpakken de beste, eigenlijk de enige garantie is om hem te doen slagen.

Wij sociale bewegingen moeten de controle terug overnemen, mee de 'drivers' worden van een inclusieve transformatie, wij sociale bewegingen staan in voor de juiste veranderingen... make change happen... changeons la donne...